

Функције у Цеу

Функције?

- Основна идеја је да се сложене операције издвоје у посебну целину. Последица:
 - Једноставнији, и јаснији, код на месту примене
 - Једноставније, и сигурније, коришћење истог кода на више места
- Декларација – тип повратне вредности, параметри, спецификатори
- Дефиниција – исто као декларација али укључује и тело функције

Шта ради овај код?


```
void foo(int** mat, int n, int m)
{
    int k;
    for (k = 0; k < m; k += 2)
    {
        int i;
        for (i = 0; i < (n - 1); i++)
        {
            int j;
            for (j = i + 1; j < n; j++)
            {
                if (mat[k][i] < mat[k][j])
                {
                    int tmp;
                    tmp = mat[k][i];
                    mat[k][i] = mat[k][j];
                    mat[k][j] = tmp;
                }
            }
        }
    }
}
```

```
for (k = 1; k < m; k += 2)
{
    int i;
    for (i = 0; i < n; i++)
    {
        mat[k][i] = 0;
    }
}
```


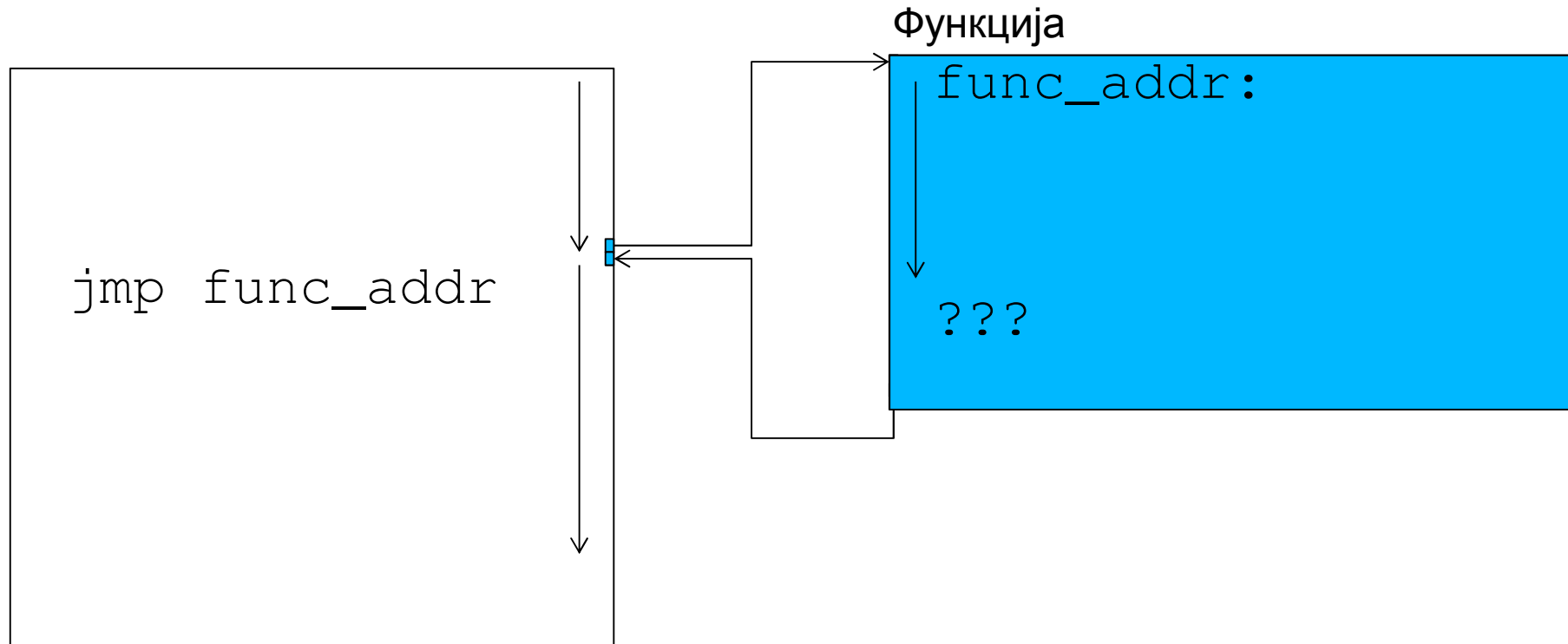
Ради ово


```
void foo(int** mat, int n, int m)
{
    int k;
    for (k = 0; k < m; k += 2)
    {
        sort(mat[k], n);
    }
    for (k = 1; k < m; k += 2)
    {
        zero(mat[k], n);
    }
}
```

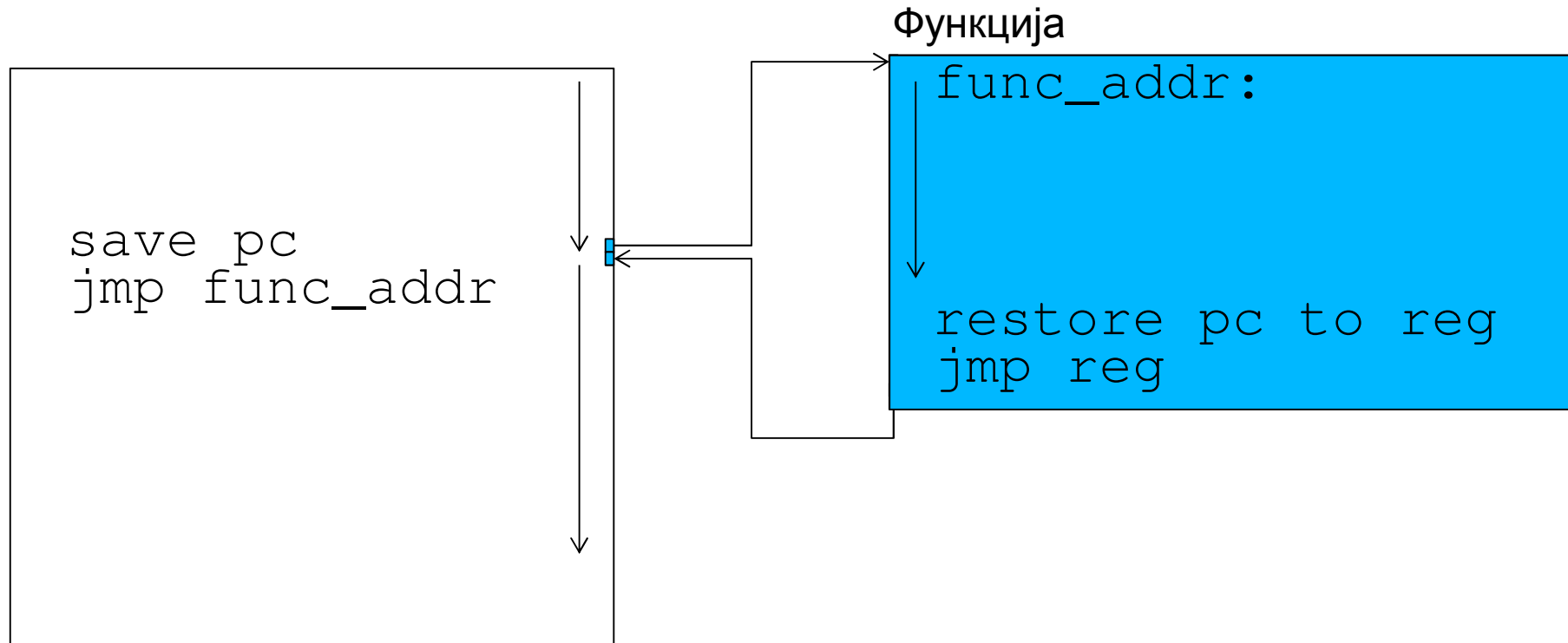

Функције

Функције

Дефиниција и декларација функције


```
type-specifier return-type function-name(parameters)
{
    declarations
    statements
    return value;
}
```

- **type-specifier** – одређује видљивост функције (`static` или ништа)
- **return-type** - тип повратне вредности; `void` ако нема повратне вредности
- **function-name** - јединствено име функције (функција и променљива истог досега не могу се звати исто)
- **parameters** - листа декларација променљивих које представљају параметре функције, међусобно су одвојене зарезом
- **return value;** - вредност која ће бити враћена након завршетка функције (није неопходно ако је тип повратне вредности `void`)

```
return-type function-name(parameter-types)
```

- **parameter-types** - листа типова параметара; за разлику од листе у декларацији са дефиницијом, овде се не морају навести имена параметара

```
int foo(float, int, const long*);
```


Преношење параметара

- При позивању функције формални параметри замењују се стварним.

```
void foo(float x, int y);  
foo(15, 6);  
foo(40, a);
```

- Мора постојати механизам за преношење вредности, тј. параметара функцији при њеном позиву.
- Концептуално постоје два могућа начина преношења параметара:
 - По вредности - функцији се прослеђује копија стварног параметра. Последица: промена параметра унутар функције није видљива у коду који је позива.
 - По референци - функцији се прослеђује баш стварни параметар. Последица: свака промена параметра унутар функције јесте видљива у коду који је позива.

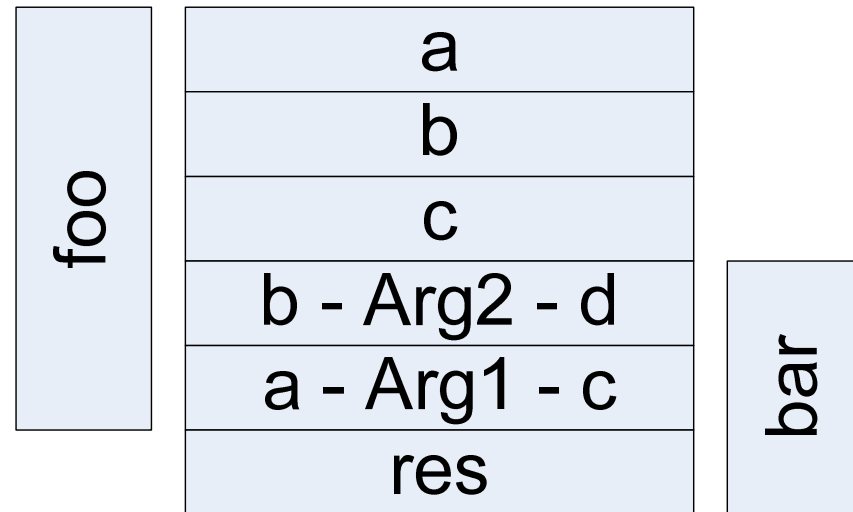

Прослеђивање параметара по вредности


```
int bar(int c, int d)
{
    int res = c + d;
    c = 3;
    d = 7;
    return res;
}

int foo()
{
    int a = 5, b = 9, c;
    c = bar(a, b);
    c = c + a + b;
    return c;
}
```


- **bar не може променити променљиве a и b из функције foo. c и d су сасвим друге променљиве које само при позиву функције добијају вредност коју у том тренутку имају a и b.**
- **Повратна вредност из foo: 28**

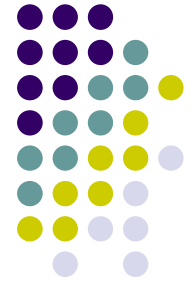
Прослеђивање параметара по референци

- **Не постоји у Цеу!**
- У Цеу сви параметри се прослеђују по вредности.
- И сада питање гласи: како функција утиче на „спољни свет”, тј. како га мења?
 1. Преко повратне вредности - позивајућа функција може нешто корисно урадити са повратном вредношћу... али и не мора.
 2. Преко глобалних променљивих - свака измена глобалне променљиве утицаће и на свет ван функције. Ово се назива „бочни ефекат” или „споредни ефекат”. Математичари то сматрају великим грехом, али њихова учења се у инжењерској цркви не сматрају догмом.
- Међутим, то није довољно. Преко повратне вредности се може утицати само на једну променљиву, а глобална променљива на коју се утиче је закуцана - не може се мењати од позива до позива.

Прослеђивање параметара по референци

- Решења:
 - Структуре као повратне вредности
 - Коришћење показивача
- Када се у Џеу користи механизам показивача за приступ објектима ван функције онда се жаргонски то назива пренос по референци, јер је ефекат сличан.

```
void foo(int* x)
{
    *x = 5;
}
```

```
int bar(int* x)
{
    return *x + 5;
}
```

```
int fiz(int* x)
{
    return x[3] + x[6];
}
```

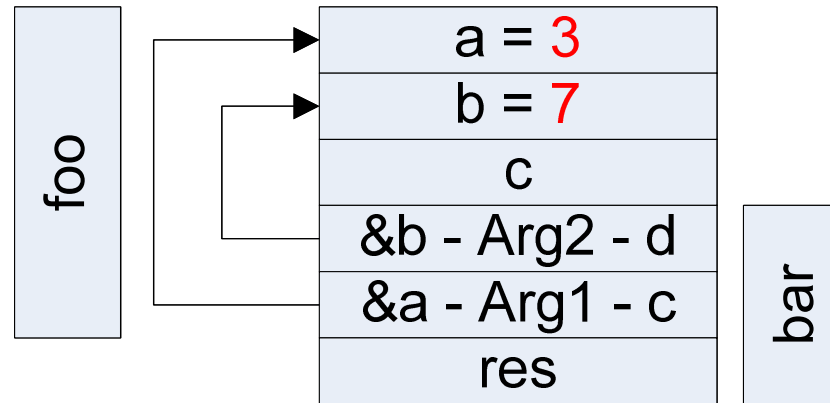

Прослеђивање параметара по референци


```
int bar(int* c, int* d)
{
    int res = *c + *d;
    *c = 3;
    *d = 7;
    return res;
}

int foo()
{
    int a = 5, b = 9, c;
    c = bar(&a, &b);
    c = c + a + b;
    return c;
}
```


- Друга и трећа линија функције bar утичу на спољни свет
- Повратна вредност из foo: 24

Ефикасност преношења по вредности

- Стварни параметри морају бити копирани на неко место на меморији, или у одговарајући регистар.
- Било како било - инструкције се троше на то, да не говоримо о меморији
- Посебно постаје приметно када су променљиве велике
- Пример за MIPS архитектуру:

```
struct s
{
    int array[7];
};

int func(int a, struct s p, int e)
{
    return e;
}
```

```
lw      $2, 32($sp)
```

```
struct s
{
    int array[70000];
};

int func(int a, struct s p1, int e)
{
    return e;
}
```

```
li      $2, 262144
addu    $2, $sp, $2
lw      $2, 17860($2)
```


Повратна вредност

- Слично као преношење параметара при позиву, само обрнуто.
- Свака функција, осим `void`, мора имати `return` наредбу.
- Да ли се повратна вредност може вратити „по референци”?

```
struct S
{
    int val1;
    float val2;
};

struct S func()
{
    struct S res;
    res.val1 = 1;
    res.val2 = 2.0;
    return res;
}
```

```
struct S
{
    int val1;
    float val2;
};

struct S* func()
{
    struct S res;
    res.val1 = 1;
    res.val2 = 2.0;
    return &res;
}
```

```
struct S
{
    int val1;
    float val2;
};

struct S* func(struct S* res)
{
    res->val1 = 1;
    res->val2 = 2.0;
    return res;
}
```

```
struct S* func()
{
    struct S* res;
    res = (struct S*)malloc(
        sizeof(struct S));
    res->val1 = 1;
    res->val2 = 2.0;
    return res;
}
```


Наравоученије

- Добро размислити како је најповољније пренети параметре и повратне вредности.
- За правилну одлуку потребно је добро познавање циљне архитектуре и позивне конвенције.
- Генерално правило је да код наменских система, услед њихових ограничених ресурса, не треба нагомилавати параметре, а веће објекте треба преносити или “преко референце” или путем глобалних променљивих, ако је могуће.

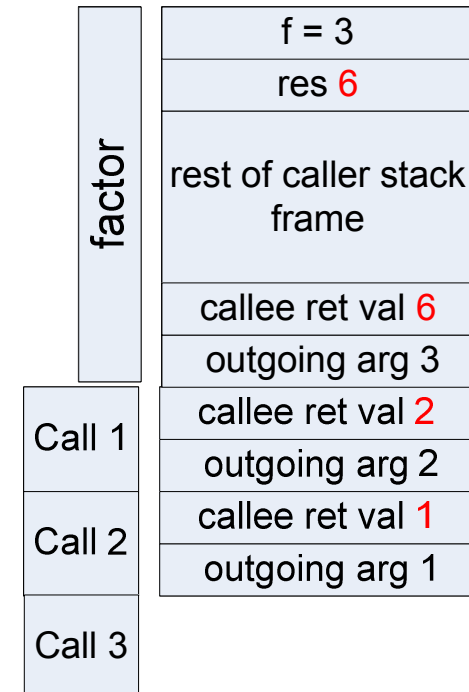
Рекурзија

- Када функција зове саму себе
- Може бити директна и индиректна
- Један од два разлога зашто се користи стек (који је други?)

```
void caller()
{
    int f = 3, res;
    res = factor(f);
    printf("factorial %d = %d\n", f, res);
}

long factor(long n)
{
    if (n <= 1) /* terminal condition*/
        return 1;
    else
        return(n * factor(n - 1));
}
```


Колико програму треба меморије

- Три главне групе меморије:
- Меморија за променљиве статичке трајности
- Радна меморија за сваку функцију
- Меморија која се динамички заузима

Меморија за податке

- Чине је све глобалне променљиве.
- Може се срачунати на основу знања основних карактеристика платформе.

- На пример:

```
char a;  
int b;  
char c;  
short d;
```

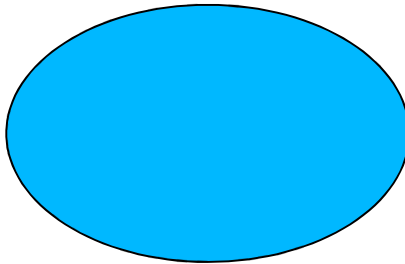
```
struct S  
{  
    char a;  
    int b;  
    char c;  
    short d;  
};
```


Меморија коју користи функција

Функција

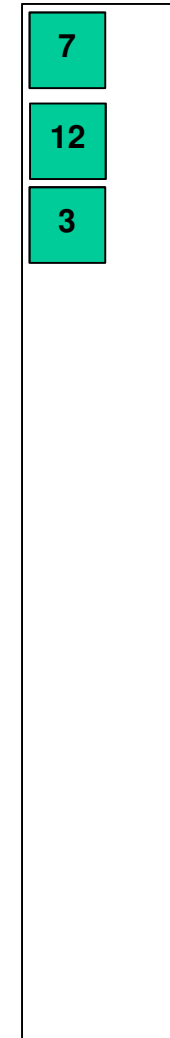
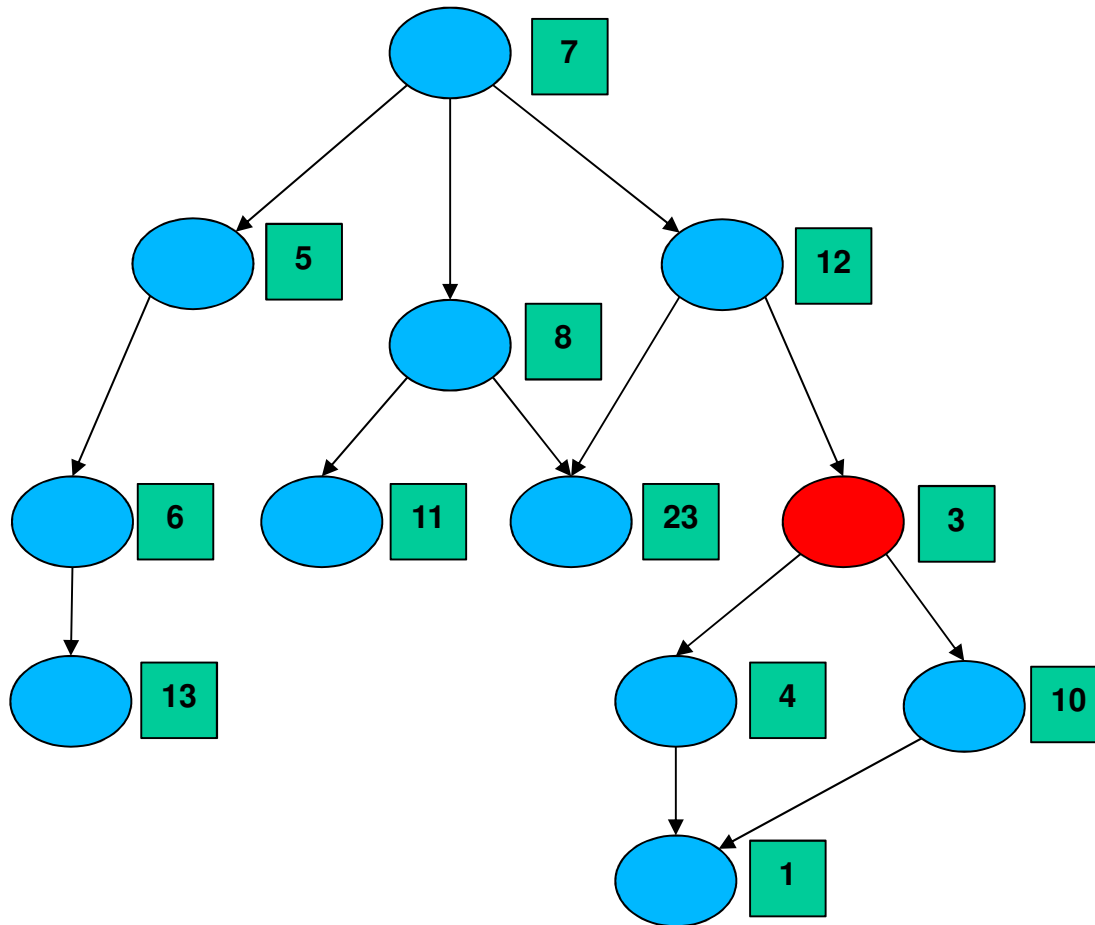
Количина
меморије коју
функција
користи

- Функцији треба меморија за:
 - Повратну адресу
 - Локалне променљиве
 - Привремено складиштење вредности
- Због компајлерских оптимизација не можемо гледањем кода бити у потпуности сигурни колико меморије треба којој функцији
- Али можемо има оквирни осећај
- Прецизне податке додати од компајлера (или неког другог алата)

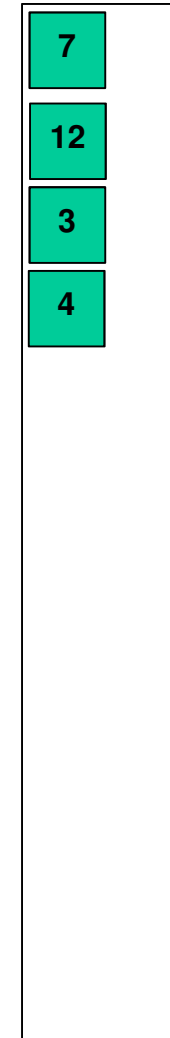
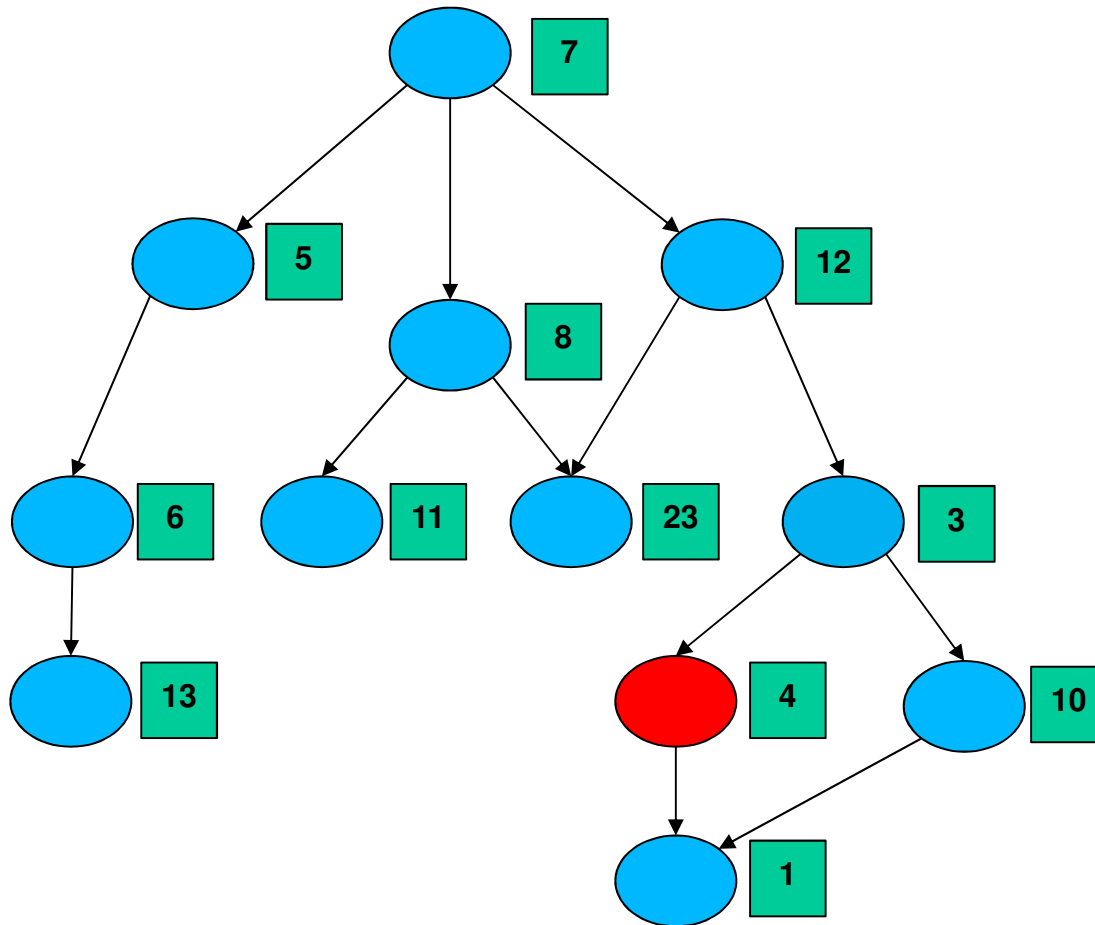

Граф позива функција и стек

Граф позива функција и стек

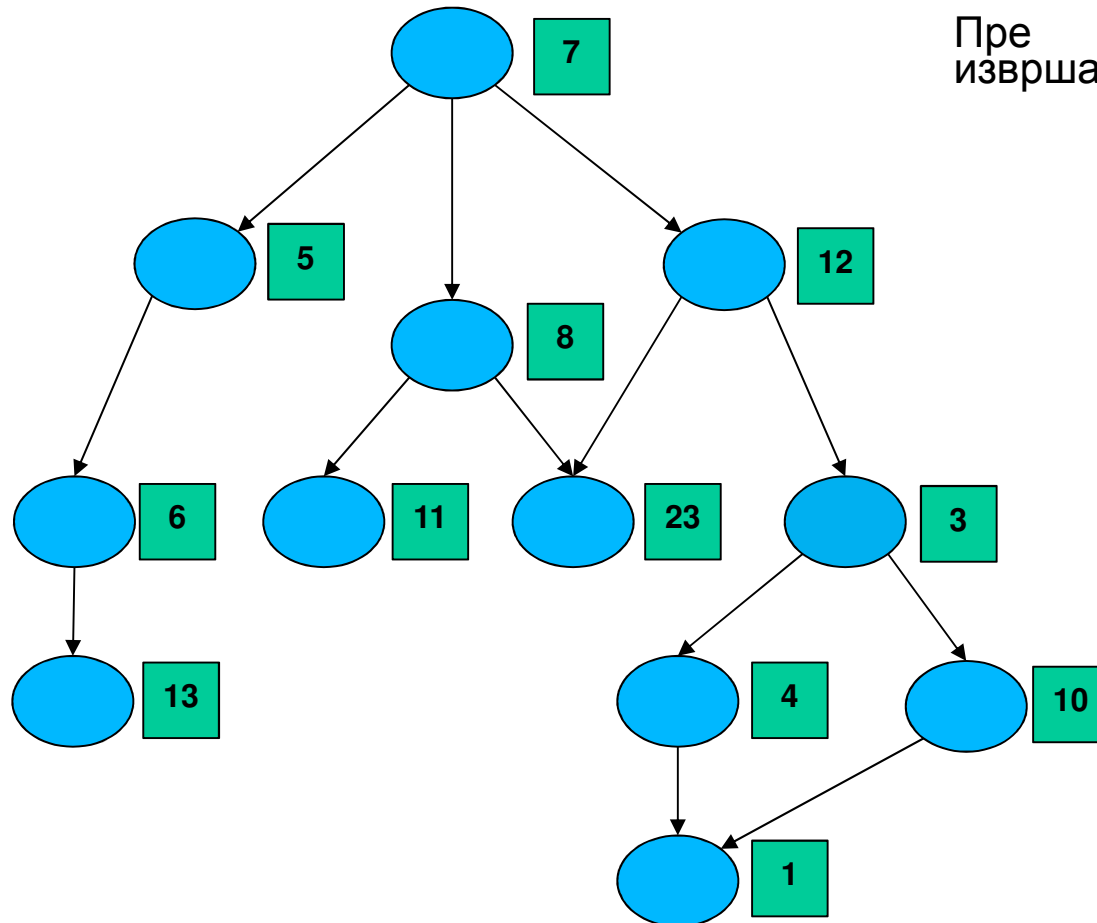

Колика нам величина стека треба?

- Два приступа:
- Експериментални
- Аналитички

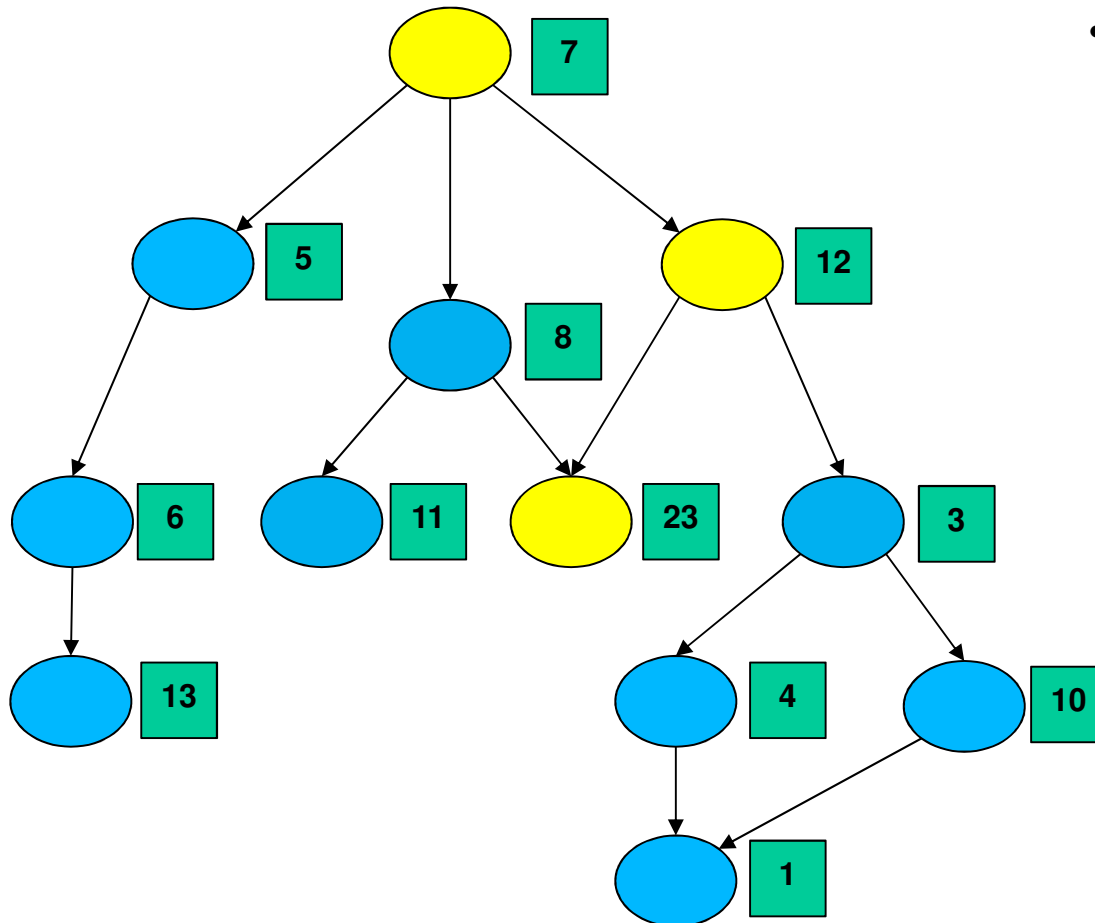
Пре извршавања

[illegible][illegible]

После извршавања

Аналитички

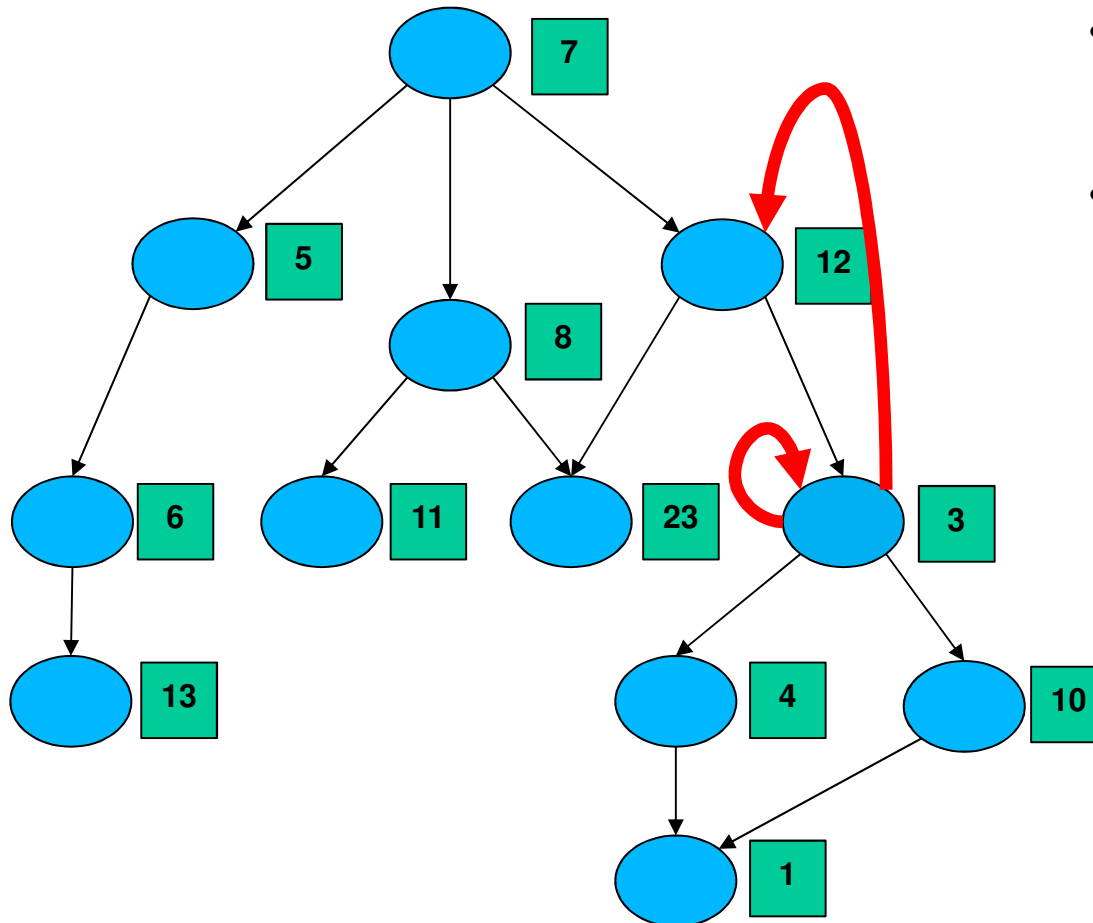
- Потребно познавање целог графа позива – што је тешко осигурати

7
12
23

Аналитички

- Потребно познавање целог графа позива – што је тешко осигурати
- Проблем се јавља уколико постоји:
 - Рекурзија
 - Позиви преко показивача
 - Прекидне рутине, више нити итд.

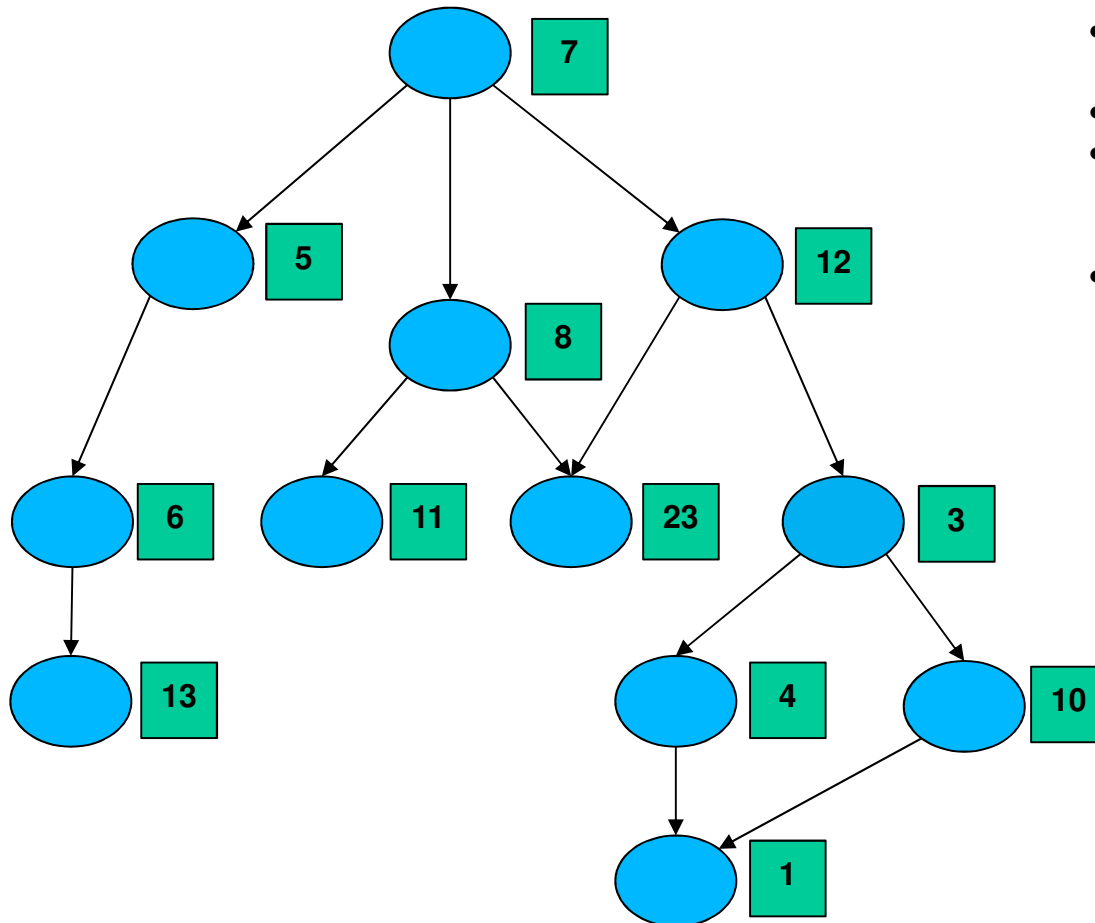
```
void (*p) (int x);
```

```
...
```

```
p(17);
```


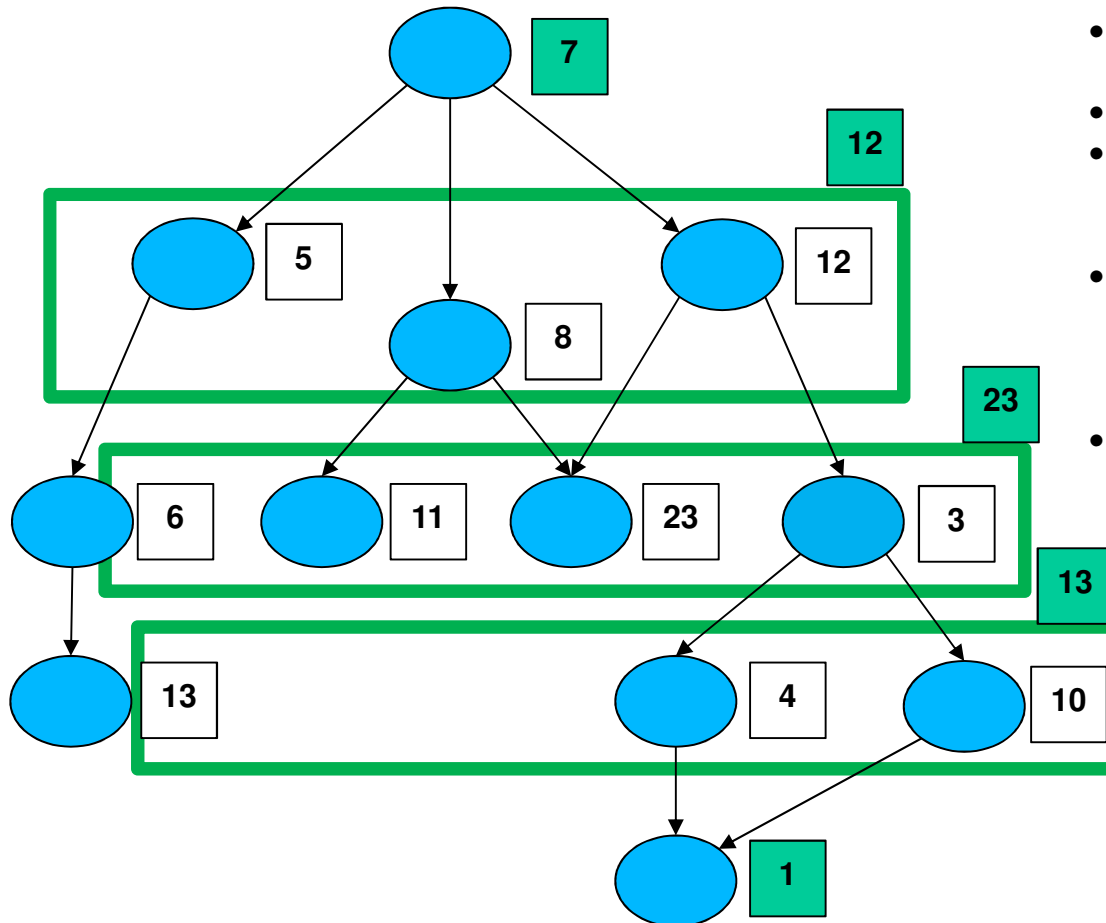
Организација без стека

- Свака функција има своју меморију
- Рекурзија није дозвољена
- Позив преко показивача је мало проблематичнија
- Али, сигурни смо да нам меморије неће понестати

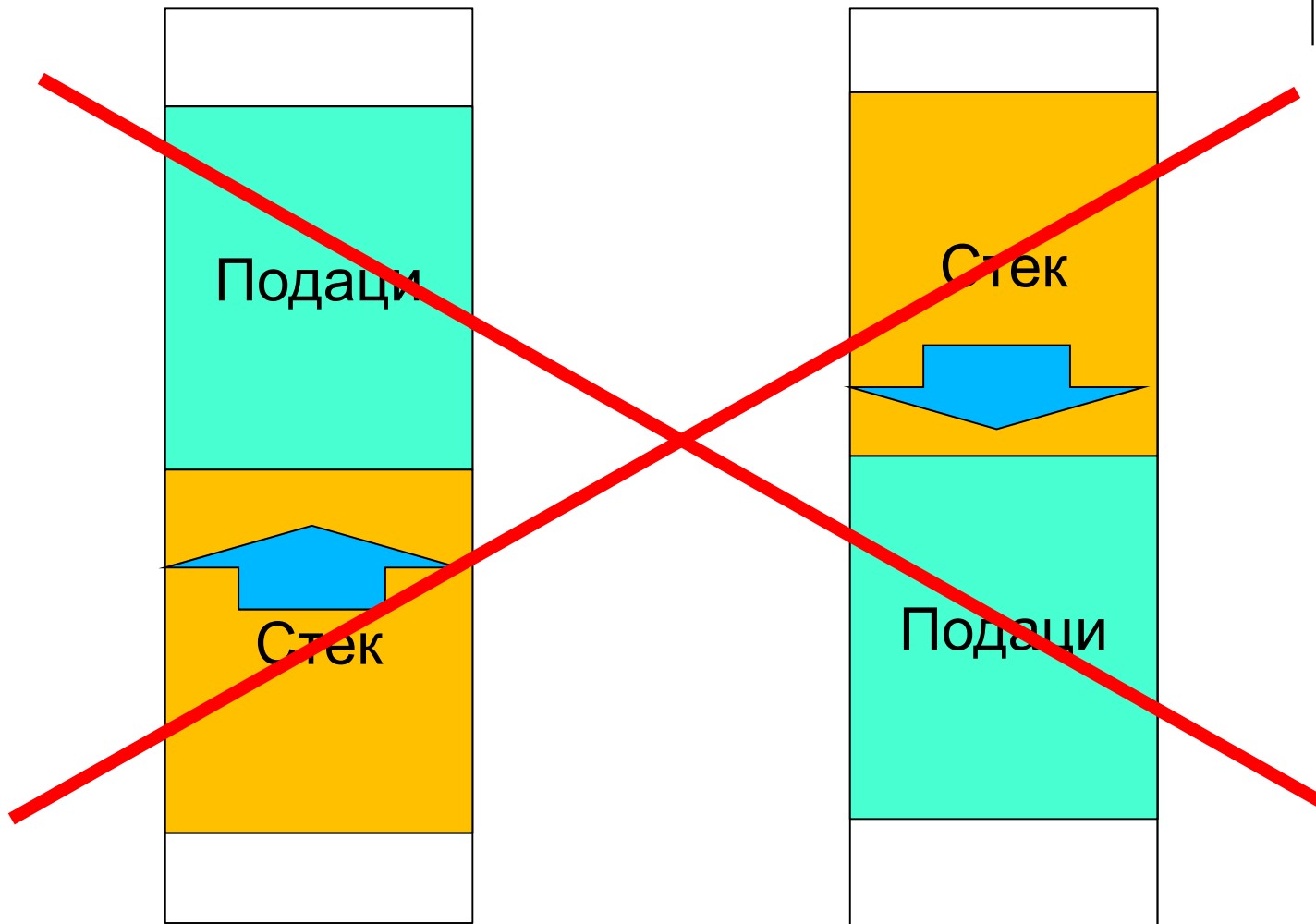
Организација без стека

- Свака функција има своју меморију
- Рекурзија није дозвољена
- Позив преко показивача је мало проблематичнија
- Али, сигурни смо да нам меморије неће понестати
- Може се оптимизовати на основу познавања графа позива тако што ће функције које сигурно не могу бити у истој линији позива делити меморију.

Где ставить стек?

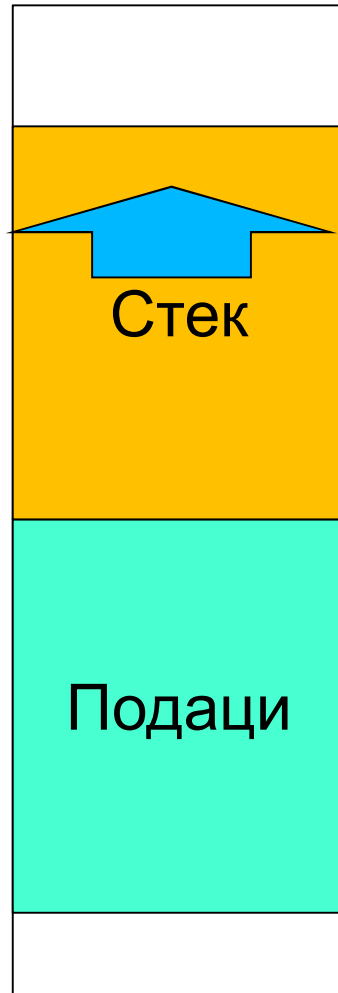

Стек расте на горе

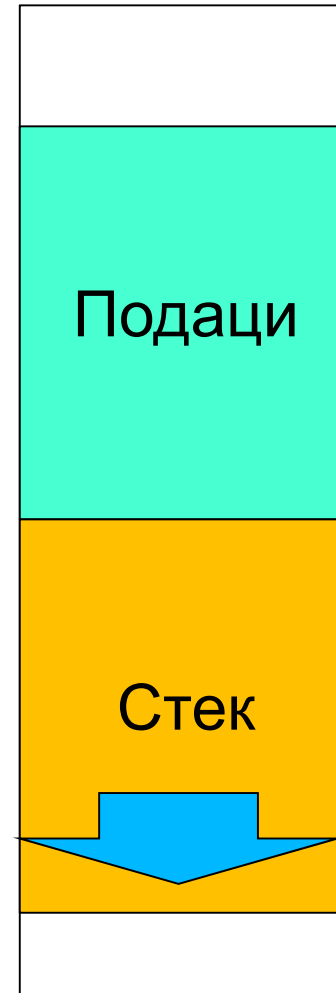
Стек расте на доле

Где ставить стек?

Стек расте на горе

Стек расте на доле

Рекурзија

- Рекурзија је тесно повезана са стеком, а рад са стеком код неких наменских система није баш најефикаснији.
- Уједно, код неких система постоји физичка подршка за позиве функција и тада је дубина позива ограничена физичким фактором.
- И на крају, рекурзија је ретко потребна и ретко се сусреће у раду са наменским системима. У случају и да је потребна, обично је боље, а и безбедније, направити програмску конструкцију стека и директно га контролисати.

Рекурзија и петља

```
void foo(int i)
{
    if (i < 10)
    {
        neki_kod(i);
        foo(i + 1);
    }
}
...
foo(0);
...
```

```
...
int i = 0;
while (i < 10)
{
    neki_kod(i);
    i += 1;
}
...
```

```
void foo(kont)
{
    if (uslov(kont))
    {
        neki_kod(kont);
        foo(new_kont);
    }
}
...
foo(init_kont);
...
```

```
...
kont = init_kont;
while (uslov(kont))
{
    neki_kod(kont);
    kont = new_kont;
}
...
```

```
void foo(kont)
{
    if (uslov(kont))
    {
        neki_kod(kont);
        foo(new_kont);
    }
}
...
foo(init_kont);
...
```

```
kont = init_kont;
while (uslov(kont))
{
    neki_kod(kont);
    push(kont);
    kont = new_kont;
}

while (stack != empty)
{
    pop(kont);
}
```


Рекурзија и петља

```
void foo(int i)
{
    if (i < 10)
    {
        foo(i + 1);
        neki_kod(i);
    }
}
...
foo(0);
...
```

```
...
int i = 10;
while (i > 0)
{
    i -= 1;
    neki_kod(i);
}
...
```

```
void foo(kont)
{
    if (uslov(kont))
    {
        foo(new_kont);
        neki_kod(kont);
    }
}
...
foo(init_kont);
...
```

```
kont = init_kont;
while (uslov(kont))
{
    push(kont);
    kont = new_kont;
}

while (stack != empty)
{
    pop(kont);
    neki_kod(kont);
}
```


main функција

- Почетна функција
- Декларација: `int main(int argc, char** argv)`

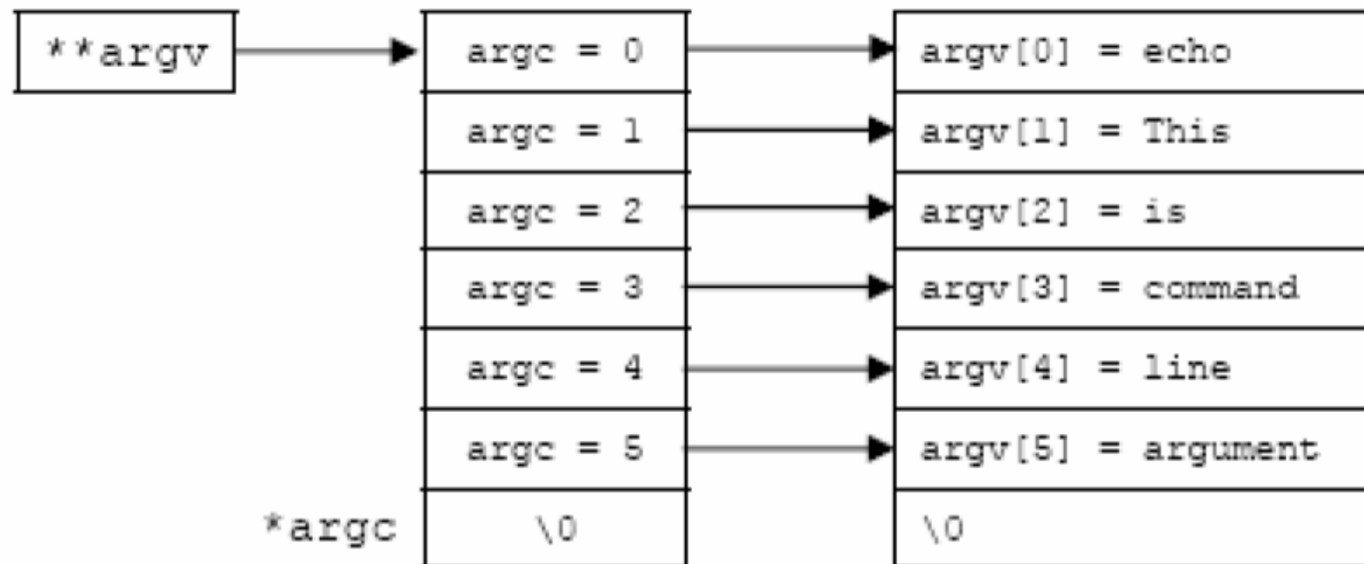
`void main()`

`void main(int argc, char** argv)`

`float main(long djura) ?!?!?!?!?!?`

...

```
C:\>echo This is command line argument  
This is command line argument
```


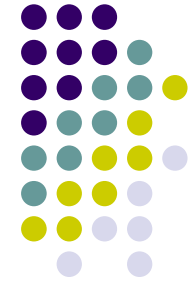
Живот у свету без прототипова

- Прототип је потпуна декларација функције (и никакава друга декларација не би требала да се користи)
- Када функцију дефинишемо не можемо да не наведемо прототип.
- Када изоставимо прототип, или чак целу декларацију, компајлер почне да прави претпоставке, а машине које претпостављају су врло опасна ствар.
- Обично постоји опција у компајлеру да не прихвата позив функције ако њен прототип није наведе. Али пазите - неки пут је та опција подразумевано искључена.

```
res = foo(3.7);
```

```
double foo(double);  
res = foo(3.7);
```

Компајлер сматра да је повратна вредност функције `int`. Ако ваља - ваља, ако не - пробај да провалиш шта је проблем. Неки компајлери сматрају и да је параметар типа `int`, али неки ће бити “паметни” па ће на основу типа прослеђеног стварног параметра одредити тип.

Позивна конвенција 1/2

- Позивна конвенција одређује спрегу између позване и позивајуће функције.
- Дефинише две ствари:
 - Начин преношења стварних параметара и повратне вредности
 - У које ресурсе се смештају
 - Ако у регистре: веза између редног броја параметра и конкретног регистра
 - Ако на стек: веза између редног броја параметра и редоследа на стеку
 - Договор где се који параметар смешта зависи од његовог редног броја и типа
 - Ко које ресурсе сме да дира (мења)
 - Који регистри ће гарантовано имати исту вредност пре и после позива, а који не
 - Ко ће заузимати и ослобађати меморију на стеку за параметре и повратну вредност
- Позивна конвенција је део апликационе бинарне спреге - ABI (Application Binary Interface)
- ABI дефинише: величину типова и поравнање у меморији, позивну конвенцију, ствари везане за системске позиве, а некада чак и бинарни формат објектне датотеке

Позивна конвенција 2/2

- Позивна конвенција је везана за конкретну платформу (комбинација процесора, оперативног система и делимично компајлера)
- На истој платформи може постојати више позивних конвенција
- Разлози:
 - различити програмски језици
 - различити компајлери
 - компајлерске оптимизације
 - сврха кода, итд.
- Различите позивне конвенције доводе до проблема у случају комбинације кода насталог на различите начине.
- Да би се спој могао направити ABI мора бити задовољен, а најважнија је позивна конвенција
- Најчешћи спој са библиотекама, или комбинација асемблерког и Це кода (из Цеа се зове функција написана у асемблеру или обрнуто)

Мешање Цеа и асемблера

- Разлози за мешање:
 - Нешто је већ написано у асемблеру
 - За одређене ствари компајлер није довољно ефикасан
 - Приступ одређеним могућностима физичке архитектуре којима се из Цеа не може приступити
- Два начина мешања:
 - Писањем асемблера у посебној датотеци
 - Спрега је искључиво на нивоу позива функција
 - Мора се поштовати позивна конвенција
 - Коришћењем уграђеног асемблера
 - Асемблерски код у истој датотеци са Це кодом
 - Мора бити подржано од стране компајлера
 - Разни механизми подршке пошто није део стандарда
 - Асемблер може бити коришћен само у телу функције

Позив цеовске функције из асемблера

- Асемблерски код мора поштовати позивну конвенцију
- Осим тога морамо познавати како Це **декорише** називе
Најчешће то ради додавањем `_` испред имена
- Пример позива функције `printf` из асемблера

```
global  _main
extern  _printf

section .data
text    db      "Hello World!", 10, 0
strformat db    "%s", 0

section .code
_main
    push    dword text
    push    dword strformat
    call    _printf
    add     esp, 8
    ret
```

- `_main` симбол мора бити декларисан као јаван
- `_printf` симбол је декларисан као спољан

Позив асемблерске функције из Цеа

- Позивна конвенција мора бити поштована.
- Дакле, асемблерски код мора бити написан тако да поштује конвенцију коју користи компајлер
- Пример:

```
int sum(int a1, int a2);  
  
int a1, a2, x;  
x = sum(a1, a2);
```

```
_sum  
    push ebp                ; save bp  
    mov  ebp, esp           ; new frame  
    mov  eax, [ebp+8]        ; take 1. arg  
    mov  ecx, [ebp+12]       ; take 2. arg  
    add  eax, ecx            ;  
    pop  ebp                ; restore bp  
    ret                     ; return
```

- Повратна вредност по конвенцији је у EAX регистру
- По коришћеној позивној конвенцији

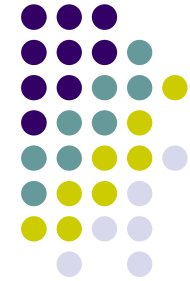

Уграђени асемблер 1/2

- GCC нуди следећи механизам мешања асемблера и Цеа директно у коду.
- Постоје и други механизми таквог мешања у неким другим компајлерима, али GCC-ов мехизам је постао де факто стандард.
- Синтакса GCC-овског асемблерског исказа:

```
asm( assembler template
      : output operands          /* optional */
      : input operands          /* optional */
      : list of clobbered registers /* optional */
    );
```

- `assembler template` – знаковни низ са асемблерским кодом
- `output operands` – цеовски операнди који ће бити промењени када се асм код изврши
- `input operands` – цеовски операнди који чије вредности се користе при извршавању асм кода
- `clobbered registers` – регистри циљне платформе чије вредности асм код експлицитно мења

Уграђени асемблер 2/2

```
int func(int in)
{
    int res;
    asm ("movl %1, %%eax; \
        movl %%eax, %0;"
        : "=g" (res)          /* output */
        : "r" (in)            /* input */
        : "%eax"              /* clobbered register */
        );
    return res;
}
```

- %n – референца на n-ти операнд из листи излазних и улазних операнада (први индекс је 0)
- %% – стварно стави %
- “xy”(c_expression) – connecting C variable with value used in inline assembler

a,b,c,d	eax, ebx, ecx, edx respectively
S, D	esi and edi respectively
I	constant value (0 to 31)
q	dynamically allocated register: eax, ebx, ecx, edx
r	dynamically allocated register: eax, ebx, ecx, edx, esi, edi
g	eax, ebx, ecx, edx or variable in memory
m	memory
=	will be used for storing data